

Ylioppilastutkintolautakunnan

TOIMINTAKERTOMUS

2010

A
B
C

Valokuvat
Ulkoasu ja taitto
Paino

[kuvahannu.fi/Hannu Moilanen ja plugi.fi](http://kuvahannu.fi/Hannu_Moilanen_ja_plugi.fi)
Jyri-Pekka Tuomisto
Vammalan Kirjapaino Oy, 2011

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Puheenjohtajan katsaus	4
1.	Ordförandens översikt	5
2.	Tuloksellisuuden kuvaus	7
2.1	Ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan vaikuttavuus.....	7
2.2	Ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan tulokellisuus	8
2.2.1	Yleistä.....	8
2.2.2	Tutkinnon toimeenpano.....	9
2.2.3	Ylioppilastutkinnon kehittäminen.....	10
2.2.3.1	Kehittämishankkeet	10
2.2.3.2	Koulutustoiminta.....	10
2.2.3.3	Kansainvälinen toiminta.....	11
2.2.4	Kustannusvastaavuuslaskelmat.....	12
2.2.5	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	13
2.3	Tulosanalyysi ja päätelmät.....	14
3.	Talousarvion toteutumisen analyysi	16
4.	Sisäisen valvonnan arviointi	18
5.	Allekirjoitukset	20
	LIITE.....	21

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Ylioppilastutkinto on maassamme arvostettu instituutio. Tutkinto antaa kelpoisuuden yliopisto-opintoihin. Samalla se on lukion oppimäärän suorittaneiden opiskelijoiden päättötutkinto. Tutkinnon luotettavuuden ja tasavertaisuuden takaa yhtenäinen, koulun opettajista riippumaton arviointi. Tällaisena tutkintona se tarjoaa hyvän valintakriteerin yliopistojen ja korkeakoulujen opiskelijavalintaan. Valitettavasti ylioppilastutkintoa käytetään aivan liian vähän tähän tarkoitukseen lukuun ottamatta eksakteja tieteitä. Ylioppilastutkintoa valintaperusteena käytettäessä olisi mahdollista nopeuttaa opintoihin pääsyä ja saavuttaa myös huomattavia säästöjä.

Toimintavuoden alussa alkoi ylioppilastutkintolautakunnan uusi kolmivuotinen kausi. Tässä yhteydessä lautakunta uudistui yli kolmannekseltaan; sen 39 jäsenestä 15 on uusia. Uudistetun lautakunnan työ on lähentynyt hyvin käyntiin heti alusta alkaen. Minulla onkin mahdollisuus tässä kiittää lautakuntaa sen suuriarvoisesta työstä suomalaisen yleissivistyksen hyväksi.

Vuosituhanen alkupuolella ylioppilastutkinto uudistui monin eri tavoin. Erityisen suuri oli muutos reaalkokeessa, kun vuodesta 2006 alkaen eri reaaliaineissa järjestetään erillinen koe. Vasta nyt, viiden vuoden kuluttua muutoksesta, rupeaa näkymään eri oppiaineiden suosio kevään ja syksyn kokeissa. Kaikkein selvimmän eroavuutta on fysiikan kokeeseen osallistujilla, jotka suorittavat kokeensa pääsääntöisesti kevään tutkintokerralla.

Kokeisiin ilmoittautuneiden määrissä on edelleen tapahtunut muutoksia, joskin hitaammin kuin aiempina vuosina. Erityisesti saksan kielen mutta myös ranskan kielen kirjoittajien määrät ovat edelleen vähentyneet. Reaaliaineista uskonnon ja maantieteen kirjoittajien lukumäärät ovat vähentyneet melkoisesti. Sen sijaan uusille kokeille, yhteiskuntaopille ja terveystiedolle, on selvästi ollut tarvetta; näissä molemmissa kokeissa kokeilaiden määrät kasvavat vuodesta toiseen. Uudistus on vaikuttanut myös fysiikan ja kemian kirjoittajien määriin lisäävästi. Syynä lienee se, että hyvä arvosana viimeksi mainituista kokeista avaa pääsyn yliopisto-opintoihin ilman pääsykoetta.

Syksyn kuluessa Lukiokoulutuksen kehittämisen toimenpide-ehdotuksia valmisteleva työryhmä jätti mietintönsä Opetusministerille. Mietinnössä esitetään, että ylioppilastutkinnossa siirrytään asteittain käyttämään hyväksi tietotekniikkaa vuodesta 2014 alkaen. Tämän pohjalta on käynnistymässä laajapohjainen harkinta yhteistyössä Opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Saattaa hyvinkin olla, että aikataulua joudutaan vielä tarkistamaan.

Käytännössä kokeiden järjestelyistä vastaa lautakunnan kanslia, jolle kuuluu suuri kiitos; ilman kanslian henkilökunnan ammattitaitoa ja kokemusta tutkinnon järjestäminen ei onnistuisi.

Helsingissä 2. maaliskuuta 2011

Juhani Lokki

1. ORDFÖRANDENS ÖVERSIKT

I Finland är studentexamen en institution som värderas högt. Examen ger behörighet för universitetsstudier. Den är samtidigt en slutexamen för de elever som avlagt gymnasiets lärokurs. Att bedömningen är enhetlig och inte bunden till skolans lärare garanterar för sin del att examen är pålitlig och jämlik. Studentexamen utgör, i den utformning den har, ett gott urvalskriterium för antagningen av studerande till universitet och högskolor. Tyvärr används studentexamen alldeles för sällan för detta ändamål, förutom inom de exakta vetenskaperna. Genom att använda studentexamen som urvalgrund kunde man påskynda tillträdet till studierna och dessutom uppnå betydande inbesparingar.

I början av verksamhetsåret inleddes en ny treårsperiod för studentexamensnämnden. I samband med det ändrades nämndens sammansättning till mer än en tredjedel: sammanlagt 15 av nämndens 39 medlemmar är nya. Den nya studentexamensnämnden fick redan från början en bra start på sitt arbete. Jag har här möjlighet att tacka nämnden för dess värdefulla arbete för den finländska allmänbildningen.

I början av millenniet omarbetades studentexamen på många olika sätt. Realprovet genomgick en särskilt stor förändring i och med att det från och med år 2006 ordnas separata prov i de olika realämnena. Först nu, fem år efter reformen, börjar man se hur populära de olika realämnena är i vårens respektive höstens prov. Den tydligaste skillnaden framkommer hos dem som deltar i provet i fysik; de flesta väljer i regel att avlägga provet under vårens examenstillfälle.

Antalet personer som anmäler sig till proven varierar fortfarande, men förändringen sker inte längre så snabbt som tidigare år. Antalet elever som avlägger provet i tyska, men även provet i franska, har fortsättningsvis minskat. När det gäller realämnena har antalet elever som avlägger proven i religion och geografi minskat betydligt. Det har däremot funnits ett klart behov av de nya proven, samhällslära och hälsokunskap, där antalet examinander har ökat år efter år. Reformen har också bidragit till att fler valt att avlägga proven i fysik och kemi. En orsak är troligen att ett bra vitsord i dessa prov ger tillträde till universitetsstudier utan inträdesprov.

I höstas överlät den arbetsgrupp som beredde utvecklandet av gymnasieutbildningen sitt betänkande till undervisningsministern. I betänkandet föreslås att data- och kommunikationsteknik stegvis ska börja utnyttjas i studentexamen från år 2014. Utifrån detta kommer en omfattande prövning att genomföras i samarbete med Undervisnings- och kulturministeriet, men det är mycket möjligt att tidtabellen måste justeras.

Det är i praktiken nämndens kansli som ansvarar för provarrangemangen, och kansliet förtjänar ett stort tack: Utan en så yrkesskicklig och erfaren kanslipersonal skulle examen inte kunna ordnas.

Helsingfors den 2 mars 2011

Juhani Lokki

Marttilankatu

2. TULOKSELLISUUDEN KUVAUS

Lukiolain (629/1998) 18 §:n mukaan lukiokoulutuksen päätteeksi pannaan toimeen ylioppilastutkinto, jonka avulla selvitetään, ovatko opiskelijat omaksuneet lukion opetussuunnitelman mukaiset tiedot ja taidot sekä saavuttaneet lukiokoulutuksen tavoitteiden mukaisen riittävän kypsyyden. Lukiolain 18 a §:ssä (766/2004) säädetään muun henkilön kuin lukion opiskelijan oikeudesta osallistua ylioppilastutkintoon ja 18 b §:ssä ylioppilastutkintolautakunnan oikeuksista ja velvollisuuksista. Ylioppilastutkinto järjestetään kahdesti vuodessa, keväällä ja syksyllä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimeää kolmeksi vuodeksi kerrallaan ylioppilastutkintolautakunnan, joka vastaa ylioppilastutkinnon johtamisesta, järjestämisestä ja toimeenpanosta¹. Ylioppilastutkintolautakunta kehittää ylioppilastutkintoa yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Ylioppilastutkintolautakunnalla on kanslia, joka hoitaa tutkinnon toimeenpanoa ja lautakunnan hallintoa. Ylioppilastutkinnon järjestämisestä säädetään lailla (672/2005). Valtioneuvoston asetuksella (915/2005) annetaan tarkempia säännöksiä tutkinnon toimeenpanosta. Tutkinnon suorittaminen tuottaa yleisen jatko-opintokelpoisuuden korkeakouluihin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja ylioppilastutkintolautakunnan vuoden 2010 tulossopimus perustui valtion talousarvioesitykseen vuodelle 2010, lukioita ja ylioppilastutkintoa koskeviin säädöksiin sekä opetus- ja kulttuuriministeriön antamiin ylioppilastutkintolautakuntaa koskeviin päätöksiin. Keskeiset tavoitteet vuodelle 2010 olivat ylioppilastutkinnon toimeenpano sekä siihen liittyvät kehittämistoimet.

Luku alkaa ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan vaikuttavuuden tarkastelulla. Seuraavaksi käydään läpi, kuinka tulossopimuksen mukaiset keskeiset tavoitteet,

ylioppilastutkinnon toimeenpano ja tutkintoon liittyvät kehittämistoimet toteutuivat. Tämän jälkeen esitetään kustannusvastaavuuslaskelmat ja käydään läpi henkisten voimavarojen kehittämisen ja hallinnan tunnuslukuja. Lopuksi analysoidaan vuoden tavoitteiden toteutumista kokonaisuutena.

2.1 Ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan vaikuttavuus

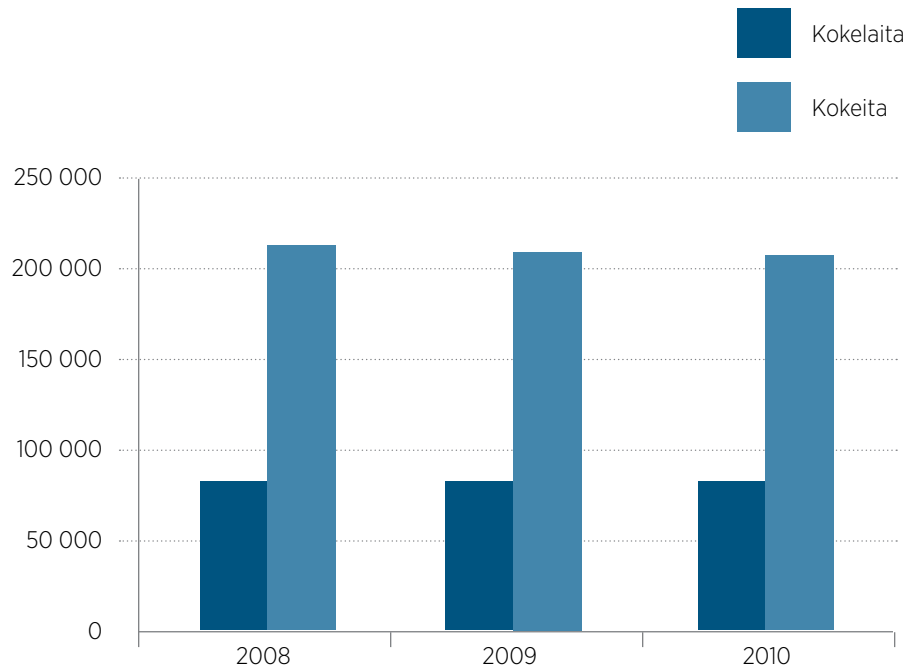
Ylioppilastutkinto on Suomen koulutusjärjestelmän keskeinen vaikuttaja. Tutkinto antaa yleisen korkeakoulukelpoisuuden. Lisäksi se on lukiokoulutuksen jatkuva ja tärkeä arviointiväline. Ylioppilastutkinto takaa yhdenmukaisen arvioinnin lukiokoulutuksen päätteeksi, ja se on myös yliopistojen ja korkeakoulujen valintojen keskeinen peruste.

Ylioppilastutkintolautakunta on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen virasto. Opetus- ja kulttuuriministeriö nimittää ylioppilastutkintolautakunnan yliopistojen, korkeakoulujen ja Opetushallituksen esityksestä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunnan jäsenten tulee olla ylioppilastutkintoaineita ja opetustointia hyvin tuntevia henkilöitä.

Lautakunnan jäsenet ja virkamiehet antavat myös ylioppilastutkintoon liittyvää koulutusta. Heidän toimintansa eri yhteistyötahojen kanssa lisää ylioppilastutkintolautakunnan vaikuttavuutta suomalaisessa koulutuspolitiikassa. Tutkinnon kehittämishankkeisiin osallistuvat lautakunnan jäsenten lisäksi usein myös ulkopuoliset asiantuntijat. Opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi lautakunnan yhteistyötahoja ovat mm. Opetushallitus, Suomen Yliopistojen Rehtorien Neuvosto, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, opetusalan ammattijärjestö OAJ, Suomen Rehtorit ry, eri aineiden opettajaliitot ja Suomen Lukiolaisten Liitto. Lautakunta oli edustettuna Opetus- ja kulttuuriministeriön asettamassa lukiokoulutuksen kehittämisen toimenpidehdotuksia valmistelevalle työryhmälle sekä Koulutukseen siirtymistä ja tutkinnon suorittamista pohtivan

¹ Lautakunnan jäsenet on lueteltu liitteessä. Samassa liitteessä on myös eritelty lautakunnan pitämät kokoukset sekä sen kertomusvuonna tekemät päätökset ja antamat lausunnot.

Ilmoittautumiset ylioppilastutkintoon 2008–2010

ohjausryhmän kokouksessa. Lautakunnan edustajana toimi pääsihteeri Anneli Roman.

Opetusministeri Henna Virkkunen ja erityisavustaja Laura Rissanen vierailivat ylioppilastutkintolautakunnassa 26.5.2010. He keskustelivat lautakunnan puheenjohtajan ja pääsihteerin kanssa ajankohtaisista ylioppilastutkintoa koskevista asioista.

Ylioppilastutkinto herättää jatkuvasti runsaasti mielenkiintoa tiedotusvälineissä. Kiinnostus tutkintoa kohtaan on suurimmillaan ylioppilaskirjoitusten aikana ja tutkintotulosten valmistuttua. Lautakunnan tiedottamisesta vastaavat lautakunnan puheenjohtaja ja pääsihteeri. Lisäksi lautakunta toimittaa erilaisia tiedotteita tiedotusvälineiden julkaistavaksi. Nämä tiedotteet sisältävät tietoja mm. tutkintoon ilmoittautuneiden kokelaiden ja valmistuneiden ylioppilaiden määristä. Myös lautakunnan vuosittain julkaisema tilasto julkaisu sisäl-

tää monipuolisesti tietoa tutkinnosta. Lautakunnan jäsenet osallistuivat keväällä ja syksyllä koepäivinä suoriin nettitelevisiolähetystyksiin, joissa he vastasivat tuoreeltaan oppiaineidensa koetta koskeviin kysymyksiin.

Ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan vaikuttavuus perustuu ensisijaisesti ylioppilastutkinnon merkittävään asemaan suomalaisessa koulutusjärjestelmässä.

2.2 Ylioppilastutkintolautakunnan toiminnan tuloksellisuus

2.2.1 Yleistä

Tulossopimuksen mukaisesti ylioppilastutkintolautakunnan keskeiset tavoitteet vuodelle 2010 olivat ylioppilastutkinnon toimeenpano sekä siihen liittyvät kehittämistoimet. Molemmat tavoitteet toteutuivat suunnit-

Ylioppilastutkintolautakunnan tuottamat kokeet 2008–2010

	2008	2009	2010
Äidinkielen koe	10	10	10
Suomi tai ruotsi toisena kielenä -koe	4	4	4
Reaaliaineiden kokeet	24	24	24
Matematiikan koe	4	4	4
Toisen kotimaisen kielen koe	8	8	8
Vieraiden kielten kokeet	32	31	33
Yhteensä	82	81	83

Ylioppilastutkintolautakunnan arvostelusuoritukset 2008–2010

	2008	2009	2010
Äidinkielen kokeet	83 257	80 151	79 605
Suomi tai ruotsi toisena kielenä -kokeet	730	773	818
Reaaliaineiden kokeet	67 175	66 146	66 876
Matematiikka	31 140	30 578	30 865
Toisen kotimaisen kielen kokeet	34 356	30 281	27 526
Vieraiden kielten kokeet	60 696	56 317	55 371
Yhteensä	277 354	264 246	261 061

telmien mukaisesti. Lautakunta ei voi vaikuttaa tutkintoon osallistuvien kokelaiden määrään tai siihen, kuinka moneen kokeeseen he ilmoittautuvat. Kokelas- tai koekohtaisten ilmoittautumisten lukumäärälle asetetut tavoitteet ovat vain ennusteita. Ilmoittautumisten määrä vaikuttaa hyvin pitkälle lautakunnan työmäärään sekä tuloihin, joista noin 99 prosenttia muodostuu kokelaiden maksamista perusmaksuista ja koekohtaisista maksuista. Ylioppilastutkintolautakunnan toimintaa ei ole tuotteistettu, eikä lautakunnan jäsenistö ole työajanseurannan piirissä. Nämä tekijät vaikeuttavat toiminnan tehokkuuden mittaamista.

2.2.2 Tutkinnon toimeenpano

Ylioppilastutkintoa suorittamaan ilmoittautui vuonna 2010 kaikkiaan 78 630 henkilöä. Tähän lukuun sisältyvät tutkintoa yhdellä kertaa ja hajauttamalla suorittavat

ylioppilaskokelaat sekä myös hyväksytyt ja hylätyt kokeen uusijat ja tutkinnon täydentäjät. Ilmoittautuneita oli 1 150 (1,48 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Koekohtaisia ilmoittautumisia oli 210 308, mikä on 1 217 (0,58 %) edellistä vuotta vähemmän.

Vuonna 2010 lautakuntaan kuului 39 jäsentä. Lautakunnalla on myös apujäseniä, jotka toimivat lähinnä koesuoritusten arvostelijoina eli sensoreina. Osa heistä osallistuu myös tehtävien laadintaan. Vuonna 2010 arvostelutyöhön osallistuneita apujäseniä oli 357. Sekä lautakunnan jäsenet että sen apujäsenet hoitavat tehtäviään sivutoimisinä oman päätoimensa ohella, joten heidän osaltaan ei ole mahdollista suorittaa työajanseurantaa. Tutkinnon käytännön toimeenpanosta vastaavan kanslian vakinaisen henkilöstön määrä pysyi ennallaan 22 virkamieheissä. Tämän lisäksi kansliassa työskentelee kiireisimpinä aikoina tuntipalkkaisia työn-

tekijöitä, joiden yhteenlaskettu työpanos on yhden henkilötyövuoden luokkaa.

Ylioppilastutkintolautakunta laati vuoden 2010 kevään ja syksyn tutkintoja varten yhteensä 83 koetta. Arvostelusuorituksia kertyi vuonna 2010 yhteensä 261 061.

2.2.3 Ylioppilastutkinnon kehittäminen

2.2.3.1 Kehittämishankkeet

Ylioppilastutkintolautakunta kehittää ylioppilastutkintoa yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Kokeiden sisältöjä kehitettäessä otetaan huomioon 1.8.2005 lukien asteittain voimaan tulleet lukion opetus suunnitelman perusteet.

Kielikokeiden seuranta- ja kehittämistyöryhmä koontui kolme kertaa jatkamaan vuonna 2008 aloitettua kielikokeen laadintaoppaan valmistelua. Kehittämisyhmä piti kahden päivän työseminaarin kesäkuussa saattaakseen laadintatyön päätökseen. Opas valmistui marraskuussa, ja se esiteltiin lautakunnalle joulukuun yleiskokouksessa. Opas toimii kielikokeen laatijan käsikirjana, johon on koottu oleellinen testaamiseen liittyvä tutkimustieto ja jossa kuvataan kielikokeen laadintaprosessi sekä täsmennetään kokemuseräistä tietoa.

Kouluille lähetettiin huhtikuussa uudet suomi ja ruotsi toisena kielenä -kokeen määräykset ja ohjeet. Ne koskevat ensimmäisen kerran kevään 2011 tutkintoa.

Lautakunta hyväksyi yleiskokouksessaan tammi-kuussa uudistetut luku- ja kirjoitushäiriön sekä sairauden, vamman ja puoltolauseen huomioon ottamista koskevat määräyksensä. Ne lähetettiin lukioihin tammi-kuun lopussa ja ne tulivat voimaan syksyn 2010 tutkinnosta alkaen.

Ylioppilastutkintolautakunnan asiakirjahallinnon kehittämistyötä jatkettiin päivittämällä lautakunnan arkistonmuodostussuunnitelma sekä lautakunnassa käytössä olevien sähköisten tietojärjestelmien rekisteri- ja tietojärjestelmäselosteet. Arkistotoimen osalta huomattavin kehittämishanke oli lautakunnan vanhimpien pysyvästi säilytettävien asiakirjojen luovutus Kansallisarkistoon. Luovutuksen myötä Kansallisarkiston tallettavaksi siirtyi merkittävä osa suomalaisen ylioppi-

lastutkinnon historiaa, muun muassa kaikki säilyneet ylioppilastutkinnon koetehtävät vuosilta 1874–1969.

Lautakunta on vuodesta 2005 alkaen tuottanut ylioppilastutkintoa käsittelevää tilastojulkaisua. Julkaisu toteutetaan yhteistyössä opetusministeriön kanssa. Siihen kootaan pääosin ylioppilastutkintorekisterin sisältämien tietojen pohjalta laadittuja yleisesti kiinnostavia tilastoja sekä aineistoa koulutuksen arvioinnin, koulutuksen tuottavuuden mittaamisen ja koulutuksen kehittämisen tarpeisiin. Lautakunta tuotti julkaisun myös kertomusvuonna ja kehitti sen sisältöä edelleen.

Lautakunta otti käyttöön M2-matkanhallintajärjestelmän joulukuun alussa yhtä aikaa muiden opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan virastojen kanssa.

2.2.3.2 Koulutustoiminta

Ylioppilastutkinnon kehittäminen edellyttää lautakunnan jäsenten, tehtävänlaatijoiden ja koesuoritusten arvostelijoiden jatkuvaa kouluttamista. Kullakin tutkintokerralla kaikissa ainejaoksissa järjestettävissä sensorikokouksissa annetaan sensoreille koulutusta arvostelun yhdenmukaistamiseksi.

Kielivaliokunta järjesti koulutustilaisuuden toisen kotimaisen ja vieraan kielen kokeiden laatijoille 12.12. Aiheena oli *Uusi kielikokeen laatijan opas ja suullisen kielitaidon kurssin heijastuminen ylioppilastutkinnon kielikokeisiin*.

Historian ja yhteiskuntaopin jaokset järjestivät yhteistyössä Historian ja Yhteiskuntaopin Opettajien Liiton HYOL ry:n kanssa 27.11.2010 koulutustilaisuuden, jonka aiheena oli *Viisi vuotta uusimuotoista reaalkoetta: havaintoja, kokemuksia ja kehittämistarpeita*. Tilaisuuteen osallistui historian ja yhteiskuntaopin jaosten jäseniä ja apujäseniä sekä lukioiden opettajia.

Lautakunta on järjestänyt yhdessä Suomen Rehtorit ry:n kanssa tutkinnon toimeenpanoon liittyvää koulutusta jo vuodesta 1996 lähtien. Kertomusvuoden syksyllä järjestettiin neljä koulutustilaisuutta, joiden aiheena oli *Ylioppilastutkinto – perehdyttäminen, esteellisyys ja kysymysten laadinta*. Koulutustilaisuudet pidettiin Helsingissä, Tampereella, Jyväskylässä ja Oulussa. Ylioppilastutkintolautakuntaa edustivat eri tilaisuuksissa lautakunnan puheenjohtaja, professori Juha-

ni Lokki ja pääsihteeri Anneli Roman sekä lautakunnan jäsenet Pirjo Sinko, Lasse Kannas ja Jan Löfström. Suomen Rehtorit ry:n puolelta kouluttajina toimivat rehtorit Ari Pokka, Riikka Lindroos, Kimmo Laitinen ja Kristiina Juvonen.

Pääsihteeri Anneli Roman on pitänyt esityksen aiheesta *Ylioppilastutkinnon kehittämisen haasteita* Länsi- ja Sisä-Suomen sekä Lounais-Suomen aluehallintovirastojen järjestämässä seminaarissa Tampereella 31.3. Hän on pitänyt esityksen ylioppilastutkinnosta myös Suomen opinto-ohjaajat ry:n alueseminaarissa Helsingissä 8.10.

Tutkintosihteeri Anneli Sihvo kertoi Suomen kieltenopettajien liiton SUKOL ry:n edustajille joulukuussa lautakunnassa järjestetyssä tilaisuudessa siitä, miten erityisjärjestelyjä tarvitsevat kokelaat otetaan huomioon ylioppilastutkinnossa.

Yhteistyössä Opetushallituksen, opettajajärjestöjen ja kuntien koulutoimen kanssa on järjestetty lukion opettajille suunnattua ylioppilastutkintoon liittyvää koulutusta. Kouluttajina ovat olleet lautakunnan jäsenet ja Opetushallituksen virkamiehet.

2.2.3.3 Kansainvälinen toiminta

Lautakunta jatkoi yhteistyötä pohjoismaisessa arviointiverkostossa. Aktuaari Alex Hellsten osallistui arviointiverkoston kokoukseen Tukholmassa 8.-10.9. ja piti esitelmän suhteellisesta arvostelusta suomalaisessa ylioppilastutkinnossa.

Lautakunnan jäsenet Sisko Mällinen ja Päivi Sihvonen sekä tutkintosihteeri Anna Hatva-Jokinen osallistuivat 27.-30.5. Haagissa pidettyyn EALTA-konferenssiin (The European Association for Language Testing and Assessment). Päivi Sihvonen osallistui myös konferenssia edeltäneeseen työpajaan 25.-27.5.

Päivi Sihvonen osallistui 29.-30.10. Barcelonassa EALTAn järjestämään työpajaan, jonka aiheena oli Putting the CEFR to Good Use.

Lautakunnan englannin jaoksen puheenjohtaja Kalevi Pohjala osallistui Pohjoismaiden englannin kielen ylioppilastutkintoa vastaavien kokeiden laatijoiden vuotuisen kokoukseen Tukholmassa 8.9.

Lautakunta on jäsenenä eurooppalaisessa koulutuksen arviointijärjestössä AEA Europe / Association of Educational Assessment. Kalevi Pohjala osallistui järjestön vuotuisen konferenssiin Oslolla 4.-5.11.

Kustannusvastaavuuslaskelma						
	Julkisoikeudelliset suoritteet			Liiketaloudelliset suoritteet		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
TUOTOT	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa
<i>maksullisen toiminnan tuotot</i>						
maksullisen toiminnan myyntituotot	7 219 155	7 498 662	7 858 378	45 018	50 026	50 402
maksullisen toiminnan muut tuotot		285	18			
<i>tuotot yhteensä</i>	<i>7 219 155</i>	<i>7 498 947</i>	<i>7 858 396</i>	<i>45 018</i>	<i>50 026</i>	<i>50 402</i>
KUSTANNUKSET						
<i>maksullisen toiminnan erilliskustannukset</i>						
aineet, tarvikkeet ja tavarat	30 130	31 619	43 127			
henkilöstökustannukset	5 330 929	5 322 371	5 506 225	31 100	34 283	35 467
vuokrat	320 830	330 531	331 234			
palvelujen ostot	1 463 169	1 739 926	1 882 024	5 550	6 090	6 173
muut erilliskustannukset	93 842	81 803	102 547			
poistot	38 113	18 741	15 703			
korot (1,8 % *28 730 käyttöom:n keskim. jäännösarvo)	2 394	647	517			
<i>erilliskustannukset yhteensä</i>	<i>7 279 407</i>	<i>7 525 638</i>	<i>7 881 377</i>	<i>36 650</i>	<i>40 373</i>	<i>41 640</i>
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-60 252	-26 691	-22 981	8 368	9 653	8 762
<i>maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista</i>						
aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	200	210	227
vuokrat				2 132	2 196	2 201
<i>osuus yhteiskustannuksista yhteensä</i>				<i>2 332</i>	<i>2 406</i>	<i>2 428</i>
<i>kokonaiskustannukset yhteensä</i>	<i>7 279 407</i>	<i>7 525 638</i>	<i>7 881 377</i>	<i>38 982</i>	<i>42 779</i>	<i>44 068</i>
YLIJÄÄMÄ(+)/ ALIJÄÄMÄ(-)	-60 252	-26 691	-22 981	6 036	7 247	6 334

2.2.4 Kustannusvastaavuuslaskelmat

Ylioppilastutkintolautakunnan koko toiminta on maksullista palvelutoimintaa. 7 908 798 euron kokonaistuloista 99,4 % oli julkisoikeudellisia ja loput liiketaloudellisia tuloja.

Julkisoikeudelliset tuotot, 7 858 396 euroa, olivat kokelaiden maksamia perusmaksuja ja koekohtaisia maksuja (99,2 %) sekä tarkistusarvostelumaksuja (0,2 %). Suurin kustannuserä olivat arvostelu- ja muut palkkiot, jotka olivat 56,2 % kaikista menoista. Muita

oleellisia eriä olivat kanslian palkkakustannukset, koe-tehtävien painatukset, yo-tutkintorekisterin käyttö ja ylläpito, toimitilavuokrat, kuullunymmärtämiskokeiden äänitteiden valmistus ja postitus. Liiketaloudellisia tuotteita, yhteensä 50 402 euroa, saatiin lähinnä todistusjäljennöksistä, koesuoritusten kopioista, koulukohtaisista arvosanajakaumista ja julkisuuslain nojalla tilatusta kokeista. Niiden kustannuksia olivat palkat, palkkiot ja postitus sekä osuudet vuokrista ja tarvikkeista.

2.2.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Suurimmasta osasta lautakunnan toimintaa vastaa sen sivutoiminen jäsenistö. Jäsenistön vastuulla on muun muassa kokeiden laadinta ja koesuoritusten arvostelu. Tutkinnon toimeenpanon organisointia ja teknistä toteutusta sekä hallintoa ja yhteydenpitoa lukioihin hoitaa lautakunnan kanslia. Koska jäsenistö hoitaa tehtäviään oman toimensa ohella eikä sen osalta ole mahdollista suorittaa työajan seurantaa, tarkastellaan tässä osiossa vain lautakunnan kansliaa.

Vuoden 2010 lopussa kanslian henkilöstömäärä oli 22 virkamiestä. Vakinaisia kokoaikaisia virkamiehiä oli

21 ja osa-aikaisia 1. Kansliassa työskentelee kiireisimpiinä aikoina lisäksi määräaikaisia tuntipalkkaisia työntekijöitä. Kertomusvuonna heitä oli keväällä 9 ja syksyllä 8. Kansliassa tehtiin yhteensä 22,3 henkilötyövuotta. Kanslian esimiehenä toimi pääsihteeri Anneli Roman.

Virkamiehistä 16 oli naisia ja 6 miehiä. Henkilöstön keski-ikä oli 47,4 vuotta. Yli 45-vuotiaita oli hieman yli puolet henkilöstöstä. Keskimääräistä koulutustasoa kuvaavan koulutustasoindeksin arvo oli 5,5 (indeksin vaihteluväli 1–8). Ylempi korkeakoulututkinto oli puolella henkilöstöstä.

Säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta vuonna 2010 oli 79,7 prosenttia. Henkilöstön työvoimakustannukset olivat 1 134 737 euroa.

Sairauspoissaoloja oli 13,2 työpäivää henkilötyövuotta kohti. On huomattava, että pienessä virastossa yksikin pitkä sairausloma nostaa keskimääräiset luvut korkeiksi. Lautakunta sopii työterveyshuollon toimitasuunnitelmasta vuosittain työterveyshuollosta vastaavan Terveystalon kanssa. Työterveyshuolto kattaa ehkäisevän ja työkykyä ylläpitävän toiminnan sekä sairaanhoidon.

Henkilöstön osaamisesta ja voimavaroista huolehtiminen ja niiden kehittäminen on tärkeää toiminnan tuloksellisuuden ja henkilöstön työhyvinvoinnin kannalta. Henkilöstökoulutukseen käytettiin kertomusvuonna 1,3 työpäivää henkilötyövuotta kohti.

Kanslian henkilöstöä kuvaavia tunnuslukuja

	2008	2009	2010
Henkilöstömäärä	22	22	22
naiset	17	16	16
miehet	5	6	6
Vakinaiset	20	21	22
Määräaikaiset	2	1	0
Henkilötyövuodet	23,0	22,5	22,3
Keski-ikä	46,8	46,4	47,4
Yli 45-vuotiaiden osuus %	54,5	50,0	54,5
Koulutustasoindeksi (1–8)	5,4	5,4	5,5
Sairauspoissaolopäivät (työpäivää/htv)	12,1	17,5	13,2

Työsuojelutoimikunta kokoontui vuoden aikana viisi kertaa. Se laati työsuojelun toimintasuunnitelman kertomusvuotta varten. Toimikunta osallistui työhyvinvointikyselyn toteutuksen suunnitteluun yhdessä työterveyshuollon kanssa. Kysely toteutettiin huhtikuussa ja siihen liittyvä palautetilaisuus oli kesäkuussa. Työterveyspsykologi piti tuloksia koko työyhteisön tasolla varsin hyvinä. Työsuojelutoimikunnan aloitteesta koko henkilöstölle järjestettiin huhtikuussa koulutustilaisuus, jonka aiheena oli hyvä työkäyttäytyminen. Kouluttajana toimi työyhteisökouluttaja Hilka Asanti. Kansliaan tehtiin lokakuussa työsuojelutarkastus, johon koko työsuojelutoimikunta osallistui. Toimikunta käynnisti loppuvuodesta yhdenvertaisuussuunnitelman laadinnan. Se myös suunnitteli kesäkuun työhyvinvointipäivän ohjelman, johon sisältyi tällä kertaa retkeilyä Nuuksion kansallispuistossa.

Luottamusmies ja työsuojeluvalltuutettu kävivät vuotuiset palautekeskustelut lautakunnan puheenjohtajan ja kanslian esimiehen kanssa.

Virkistystoimikunta huolehti joulujuhlan järjestämisestä.

Työfysioterapeutti teki kansliassa marraskuussa työpaikkaselvityksen ergonomian osalta. Työkunnan edistämiseksi lautakunta kustansi henkilöstölle kymmenen käsittelykertaa sisältäneen hieronnan. Henkilöstön liikuntaharrastuksia tuettiin tarjoamalla liikuntaseleitä.

2.3 Tulostulosanalyysi ja päätelmät

Ylioppilastutkintolautakunnan keskeiset tavoitteet kertomusvuodelle olivat ylioppilastutkinnon toimeenpano sekä siihen liittyvät kehittämistoimet. Myös lautakunnan pitkän aikavälin tavoitteena on ylläpitää valmiutta panna toimeen ylioppilastutkinto ennalta tarkalleen määrittelemättömälle joukolle ylioppilaskokelaita sekä kehittää tutkintoa. Molemmat kertomusvuoden tavoitteet saavutettiin. Tutkinnon läpivienti sujui suunnitelmien mukaan. Tutkintoon ilmoitautui 78 630 henkilöä suorittamaan 210 308:aa koetta.

Vuoden 2010 aikana kehitettiin tutkinnon kokeita ja käytännön toimeenpanoa. Tutkinnon kehittämisen johdosta myös jäsenistön kouluttaminen vaati panostusta. Asetetut kehittämistavoitteet saavutettiin.

Lautakunnan pääasiallinen tulonlähde ovat kokelaiden maksamat tutkintomaksut. Kokelaskohtaiset tutkintomaksut koostuvat perusmaksusta ja kustakin kokeesta perittävästä maksusta. Perusmaksua ja kokekohtaisia maksuja korotettiin vuoden 2010 alusta. Sekä lautakunnan tulot että menot kasvoivat edellisvuodesta.

Ylioppilastutkinto on Suomen koulutusjärjestelmän keskeinen elementti. Se antaa yleisen korkeakoulukelpoisuuden, toimii korkeakoulujen opiskelijavalinnan välineenä ja sillä on merkittävä rooli lukiokoulutuksen arvioinnissa. Tutkinto sinänsä on perinteikäs instituutio, ja vaikka lautakunta on virastona pieni, sen toiminta on yhteiskunnallisesti merkittävää.

Työvoimakustannukset vuonna 2010

Palkkasumma	909 777 €
Tehdyn työajan palkat	688 823 €
Osuus palkkasummasta	75,7 %
Välilliset työvoimakustannukset	445 914 €
Osuus tehdyn työajan palkoista	64,7 %
Työvoimakustannukset yhteensä	1 134 737 €

* Sisältää myös koulutusajan palkat.

Henkilöstöinvestoinnit vuonna 2010 (€/htv)

Koulutus ja osaamisen kehittäminen*	514
Työtyytyväisyyden edistäminen	419
Työkunnan edistäminen	216
Työterveyshuolto	725
Yhteensä	1 874
Henkilöstön arvo	10 787 428 €

3. TALOUSARVION TOTEUTUMISEN ANALYYSI

Ylioppilastutkintolautakunta on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen virasto, joka on nettobudjetoitu menopuolelle vuodesta 2007 alkaen. Lautakunnan nettotulot talousarviotilille 291002 olivat 427 euroa, joten 5 573 euroa siirtomäärärahaa voitiin siirtää vuodelle 2011. Toiminnan toteutuneet bruttotulot olivat 7 908 798 euroa eli 121 798 euroa (1,6 %) pienemmät kuin talous-

arvion bruttotulot 7 787 000. Vastaavasti bruttomenotkin suurensivat 116 225 eurolla (1,5 %). Ylioppilastutkinnon kokeisiin osallistui arvioitua enemmän kokeilaita. Vuoteen 2009 verrattuna bruttotulot ja -menot lisääntyivät noin 360 000 eurolla. Sekä perusmaksut että koekohtaiset tutkintomaksut nousivat. Lautakunta ei saanut kehittämismäärärahoja kertomusvuodelle.

Ylioppilastutkintolautakunnan talousarvion toteutuma 2010

		Tilinpäätös 2009	Talousarvio 2010	Tilinpäätös 2010	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteu- tuma %
Talousarviotilit		291022	291002	291002		
Ylioppilastutkinto- lautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	7 549 029	7 793 000	7 909 225	116 225	101,5
	Bruttotulot	7 548 973	7 787 000	7 908 798	121 798	101,6
	Nettomenot	56	6 000	427	-5 573	7,1

Ylioppilastutkintomaksut vuosina 2008–2010

	2008	2009	2010
Perusmaksu	23,00 €	23,00 €	25,00 €
Koekohtainen maksu	25,00 €	27,00 €	28,00 €

Opetusministeriön ylioppilastutkintolautakunnalle myöntämät kehittämismäärärahat

	2008	2009	2010
Ylioppilastutkinnon tietojärjestelmän tekniseen kehittämi- seen, laitteiston ja ohjelmiston uudistamiseen		99 000	
Tietojärjestelmien tekniseen kehittämiseen influenssaepidemiaan varautumisessa		26 580	
yhteensä	0	125 580	0

Ylioppilastutkintolautakunnan tulot ja menot 2008–2010

TULOT

	2008	2009	2010
Kokelasmaksutulot	7 201 247 € (99,2 %)	7 483 162 € (99,2 %)	7 842 328 € (99,2 %)
Tarkistusarvostelumaksut	17 908 € (0,2 %)	15 500 € (0,2 %)	16 050 € (0,2 %)
Todistusjäljennöstulot	22 476 € (0,3 %)	25 128 € (0,3 %)	26 893 € (0,3 %)
Muut tulot	22 476 € (0,3 %)	25 183 € (0,3 %)	23 527 € (0,3 %)
yhteensä	7 264 173 € (100,0)	7 548 973 € (100,0)	7 908 798 € (100,0)

MENOT

	2008	2009	2010
Palkkiot	4 364 663 € (60,0 %)	4 302 584 € (57,0 %)	4 440 867 € (56,2 %)
Palkat	997 366 € (13,7 %)	1 054 070 € (14,0 %)	1 100 825 € (13,9 %)
Muut menot	1 915 853 € (26,3 %)	2 192 375 € (29,0 %)	2 367 533 € (29,9 %)
yhteensä	7 277 882 € (100,0)	7 549 029 € (100,0)	7 909 225 € (100,0)
käyttäjämä	-13 709	-56	-427

NETTOBUDJETOITAVAT:

-menot (määräraha)	15 000	2 000	6 000
ylijäämä	1 291	1 944	5 573

4. SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI

Ylioppilastutkintolautakunnan johdon vastuu sisäisestä valvonnasta, sen asianmukaisuudesta ja riittävydestä, perustuu ylioppilastutkintoa koskeviin säädöksiin, lautakunnan ohjesääntöön sekä opetusministeriön talous-sääntöön. Sisäinen valvonta on osa lautakunnan johtamista, ohjausta ja vastuullista esimiestyötä. Ylioppilastutkintolautakunnalla ei ole omaa, erillistä sisäistä tarkastusta.

Lautakunta kuuluu opetusministeriön alaisena virastona ministeriön säännöllisesti tapahtuvan sisäisen tarkastuksen piiriin.

Lautakunnan toiminnan ohjausta koskevat asiakirjat, kuten opetusministeriön ja lautakunnan välinen tulos-sopimus, talousarvioesitys, tilinpäätös sekä toiminta- ja taloussuunnitelma, liittyvät olennaisesti sisäiseen valvontaan.

Lautakunnan näkemyksen mukaan sen sisäinen valvonta täyttää säädetyt vaatimukset, eikä kertomus-kaudella ole havaittu väärinkäytöksiä.

<http://www.tiohe.com/clients/your-company/>

<http://www.tiohe.com/clients/your-company/>

Tiohe Programming Community Index

The line graph displays a fluctuating trend over time, with several peaks and troughs. The x-axis represents time, and the y-axis represents the index value. The graph shows a general upward trend with some volatility.

5. ALLEKIRJOITUKSET

Ylioppilastutkintolautakunta vahvistaa tämän toimintakertomuksen vuodelta 2010.

Helsingissä 9. maaliskuuta 2011

Puheenjohtaja Juhani Lokki

Pääsihteeri Anneli Roman

LIITE

Ylioppilastutkintolautakunta

Ylioppilastutkinnon johtamisesta ja järjestämisestä sekä muista tutkinnon toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä vastaa ylioppilastutkintolautakunta, johon opetus- ja kulttuuriministeriö on nimennyt vuosiksi 2010–2012 puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän muita jäseniä yliopistojen ja korkeakoulujen sekä Opetushallituksen esityksestä. Lautakunnan nimeäminen on kirjattu lukio-lakiin.

Vuonna 2010 lautakunnassa oli 39 jäsentä. Lautakunnan puheenjohtajaksi opetusministeriö on nimennyt vuosiksi 2010–2012 professori Juhani Lokin sekä jäseniksi seuraavat henkilöt: professori Timo Airaksinen, ylitarkastaja Pekka Elo, yliopistonlehtori Maria Green-Vänttinen, tutkija Anna Maria Gustafsson, yliopistonlehtori Raili Hildén, opetusneuvos Lea Houtsonen, yliopistonlehtori Taina Hämäläinen, professori Reija Jokela, kielikoulutuskeskuksen johtaja Taina Juurakko-Paavola, dosentti Mervi Kaarninen, professori Lasse Kannas, sektorijohtaja Päivi Kilpinen, professori Juha Kinnunen, dosentti Jyri Komulainen, yliopistonlehtori Nina Koriimo-Girod, yliopistonlehtori Arto Lehmuskallio, professori Mikko Lehtonen, professori Minna-Riitta Luukka, yliopistonlehtori Jan Löfström, dosentti Olli Löytty, yliopettaja Hanna-Leena Merenti-Välimäki, opetusneuvos Marja Montonen, yliopettaja Sisko Mällinen, opetusneuvos Leena Nissilä, yliopistonopettaja Yvonne Nummela, dosentti Jorma Paranko, dosentti Anu-Katriina Pesonen, tutkija Pasi Pirttisaari, opetusneuvos Kalevi Pohjala, opetusneuvos Katarina Rejman, dosentti Tiina Rissanen, professori Heimo Saarikko, professori Pekka Sammallahti, yliopistonlehtori Päivi Sihvonen, opetusneuvos Pirjo Sinko, yliopistonlehtori Jukka Valjakka, yliopettaja Aino Vuorijärvi ja professori Matti Vuorinen.

Lautakunta on valinnut varapuheenjohtajiksi vuosiksi 2010–2012 opetusneuvos Kalevi Pohjalan ja professori Juha Kinnusen.

Lautakunnalla on oikeus ottaa koesuoritusten arvostelua ja koetehtävien laadintaa varten apujäseniä. Vuonna 2010 arvostelutyöhön osallistuvia apujäseniä oli 357.

Kokoukset vuonna 2010

Lautakunta piti 8 yleiskokousta. A-valiokunta, jonka muodostavat äidinkielen, matematiikan ja reaaliaineiden edustajat, kokoontui 8 kertaa. Kielivaliokunta, johon kuuluvat toisen kotimaisen kielen, vieraiden kielten sekä suomi ja ruotsi toisena kielenä -kokeen edustajat, kokoontui 30 kertaa.

Lautakunnan asettamat valiokunnat ja työryhmät kokoontuivat seuraavasti:

	kokouksia
työvaliokunta	4
äidinkielen kokeen kehittämistyöryhmä	1
kielikokeiden seuranta- ja kehittämistyöryhmä	3
lukivaliokunta	2
– käsiteltyjä tapauksia 4 142	
lääkärintodistusvaliokunta	2
– käsiteltyjä tapauksia 2 144	
vieraskielisten kokelaiden puoltolauseita käsittelevä valiokunta	2
– käsiteltyjä tapauksia 1 198	
kuullunymmärtämiskokeen häiriöitä käsittelevä valiokunta	2
– käsiteltyjä tapauksia 434	
optisten lomakkeiden tarkistusvaliokunta	2
– käsiteltyjä tapauksia 40 kpl	
kouluyhteistyöryhmä	2
ylioppilastutkintolautakunnan ja Opetushallituksen yhteistyöryhmä	1

Jokaisella ylioppilastutkintoon sisältyvällä oppiaineella on oma jaoksensa. Ainejaokset pitivät yhteensä 472 kokousta.

Lautakunnan päätökset ja lausunnot vuonna 2010

Lautakunta teki hakemusten perusteella päätöksiä seuraavasti:

Lautakunnan tekemät päätökset vuonna 2010	
sairaita ja vammaisia kokeilaita koskevia erityisjärjestelypäätöksiä	524
kuulovammaisia kokeilaita koskevia päätöksiä	35
lukihäiriöisiä kokeilaita koskevia erityisjärjestelypäätöksiä	1 000
yksittäisiä kokeilaita koskevia päätöksiä	761
osallistumisoikeutta koskevia päätöksiä	8
tutkimuspyyntöjä koskevia päätöksiä	32
julkaisupyyntöjä koskevia päätöksiä	33
tarkistusarvostelupäätöksiä	408
Yhteensä	2 801

- Lautakunta antoi viranomaisille kolme lausuntoa.
- Lukioille lähetettiin yhteensä 18 tutkinnon järjestämiseen liittyvää kirjettä.
- Yksittäisille lukioille lähetettyjä erilaisia huomautuksia oli 314. Ne koskivat mm. puutteellisesti suoritettua alustavaa arvostelua, arvostelulomakkeiden täyttämistä ja koesuoritusten lähettämistä.
- Pyydettyjä todistusjäljennöksiä kirjoitettiin 1 046, todistusten ruotsin- ja englanninkielisiä käännöksiä 596, rekisteriotteita 10 ja todistuksia korkeakoulukelpoisuudesta 35.
- Tutkinnon jälkeen tehtyjä koesuoritusten kopiopyyntöjä oli 144 ja suoritusten näyttöpyyntöjä 23.
- Lukiot tilasivat koulukohtaisia arvosanajakaumia kevään ja syksyn tutkinnoista yhteensä 657.

A
B
C

Ylioppilastutkintolautakunta

Postiosoite

PL 50
00581 HELSINKI

Käyntiosoite

Suvilahdenkatu 10 B
00580 HELSINKI

Puhelin

(09) 773 801

Faksi

(09) 762 274

Sähköposti

etunimi.sukunimi@ylioppilastutkinto.fi

Internet

www.ylioppilastutkinto.fi